2024/2359

10.10.2024 г.

РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2024/2359 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 11 април 2024 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решението за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ за финансовата 2022 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ за финансовата 2022 година,

— като взе предвид член 100 и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид становището на комисията по транспорт и туризъм,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0087/2024),

А. като има предвид, че съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ („съвместното предприятие“) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. с Регламент (ЕС) 2021/2085 ([1]) („Единен основен акт“) в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.; като има предвид, че съвместното предприятие заменя и е приемник на съвместното предприятие за изпълнение на съвместната технологична инициатива в областта на въздухоплаването, създадено през декември 2007 г. по Седмата рамкова програма за научни изследвания за период от десет години ([2]) („Чисто небе 1“) и с удължен срок на дейност през май 2014 г. по програма „Хоризонт 2020“ до 31 декември 2024 г. ([3]) („Чисто небе 2“);

Б. като има предвид, че съвместното предприятие е публично-частно партньорство, насочено към научни изследвания и иновации за трансформация на въздухоплаването с оглед постигане на устойчиво и неутрално по отношение на климата бъдеще;

В. като има предвид, че учредителите на съвместното предприятие са Съюзът, представляван от Комисията, и организациите от сектора на въздухоплаването, изброени в приложение I към Единния основен акт; като има предвид, че освен това то има асоциирани членове, избрани чрез покани за изразяване на интерес;

Г. като има предвид, че с цел постигане на по-голяма прозрачност съвместното предприятие следва да оповестява в своите годишни отчети съответните данни относно вноските на своите членове на програмно равнище; като има предвид, че за всяка програма, по която те извършват дейност, съвместното предприятие следва да представя цялата съответна информация по категории членове до края на годината, включително законоустановените целеви нива за вноските, определени за съответната програма, размера на получените вноски и размера на правните задължения; като има предвид, че съвместното предприятие следва да продължи да подобрява прозрачността;

Бюджетно и финансово управление

1. отбелязва, че съгласно доклада на Сметната палата („доклада на Палатата“) годишните отчети на съвместното предприятие за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията; отбелязва, че операциите, свързани с отчетите, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти;

2. приветства стартирането на програма „Чисто въздухоплаване“ през 2022 г. и ролята на съвместното предприятие за разработването на иновативни технологии за намаляване на емисиите и шума от въздухоплавателни средства;

3. отбелязва, че окончателният наличен бюджет на съвместното предприятие за финансовата 2022 година (включително неусвоени бюджетни кредити, пренесени от предходни години, целеви приходи и преразпределени бюджетни кредити за следващата година) е включвал бюджетни кредити за поети задължения в размер на 411,2 милиона евро (в сравнение със 182,6 милиона евро през 2021 г.) и бюджетни кредити за плащания в размер на 415,3 милиона евро (в сравнение със 189,9 милиона евро през 2021 г.);

4. отбелязва, че промените в обема на бюджета на съвместното предприятие зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации; отбелязва, че през 2022 г. съвместното предприятие е започнало с изпълнението на програма „Хоризонт Европа“ и затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г., и бюджета за авансови плащания за тях;

([1]) Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета от 19 ноември 2021 г. за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ и отмяна на Регламенти (ЕО) № 219/2007, (ЕС) № 557/2014, (ЕС) № 558/2014, (ЕС) № 559/2014, (ЕС) № 560/2014, (ЕС) № 561/2014 и (ЕС) № 642/2014 (ОВ L 427, 30.11.2021 г., стр. 17).
([2]) Регламент (ЕО) № 71/2008 на Съвета от 20 декември 2007 г. за създаване на съвместно предприятие „Чисто небе“ (ОВ L 30, 4.2.2008 г., стр. 1).
([3]) Регламент (ЕС) № 558/2014 на Съвета от 6 май 2014 г. за създаване на съвместното предприятие „Чисто небе 2“ (ОВ L 169, 7.6.2014 г., стр. 77).

5. отбелязва, че в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г. сумите за вноските, признати по категория членове (ЕС и членове от частния сектор), се различават значително; отбелязва, че това се дължи на факта, че паричните вноски на Съюза се валидират и признават, когато се плащат на съвместното предприятие в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта; призовава съвместното предприятие да обърне внимание на разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, като предостави информация за правните задължения на членовете на съвместното предприятие в края на годината; приветства ангажимента на съвместното предприятие да разгледа изцяло този въпрос в годишните отчети за следващата година;

6. отбелязва по отношение на програмата „Хоризонт 2020“, че в края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения за 1,716 милиарда евро от максималната оперативна вноска на Съюза за сключени споразумения за отпускане на безвъзмездна финансова помощ по програмата и че от тази сума, за която са поети задължения, около 70,1 милиона евро (или 4,1 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години за проекти, които все още не са завършени; отбелязва също така, че членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични вноски за оперативните дейности на съвместното предприятие в размер на 968,3 милиона евро и непарични вноски за допълнителни дейности в размер на 1,2231 милиарда евро, или 101,6 % от минималната целева стойност 2,1549 милиарда евро; отбелязва също, че тези поети задължения са докладвани изцяло в края на 2022 г.;

7. отбелязва, че за дейностите по „Хоризонт 2020“ за 2020 г. съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения, тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2020 г.; отбелязва, че изпълнението на оперативните бюджетни кредити за плащания е 78 % (в сравнение с 2021 г. – 83 %);

8. отбелязва, че за значителен брой текущи проекти по „Хоризонт 2020“ техническите дейности бяха забавени или намалени поради COVID-19 и агресивната война срещу Украйна и че поради това тези проекти трябваше да бъдат изменени или удължени, а окончателните плащания – отложени за 2023 г.;

9. отбелязва по отношение на „Хоризонт Европа“, че през 2022 г. Комисията е направила парични вноски в размер на 178 милиона евро и че съвместното предприятие е използвало почти изцяло оперативната вноска в размер на 176 милиона евро за плащания по предварително финансиране, свързани с първите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства, сключени по тази програма;

10. отбелязва, че в края на 2022 г. изпълнението на бюджета за административни плащания на съвместното предприятие (по дял 2) е ниско – 54 %; отбелязва, че според доклада на съвместното предприятие за бюджетното и финансовото управление това се дължи главно на предоставянето на ИТ и комуникационни услуги през последното тримесечие на 2022 г., които е следвало да бъдат платени през 2023 г., както и на намалените разходи за услугите, предоставяни от Комисията;

Обществени поръчки и персонал

11. отбелязва въз основа на консолидирания годишен отчет за дейността на съвместното предприятие за 2022 г., че през 2022 г. съвместното предприятие е публикувало две открити тръжни процедури, първата от които е стартирана за покриване на собствените му нужди, а втората – от името на шест съвместни предприятия като междуинституционална покана за представяне на оферти (управлявани ИТ услуги); отбелязва освен това, че в началото на 2022 г. съвместното предприятие е възложило и подписало единадесет междуинституционални рамкови договора за услуги в областта на комуникацията, които са резултат от междуинституционалната открита тръжна процедура, открита от името на три съвместни предприятия през 2021 г.;

12. приветства първата открита покана на съвместното предприятие за представяне на предложения, довела до сключването на 19 споразумения за отпускане на безвъзмездни средства до края на годината на обща стойност 654 милиона евро по три главни направления; хибридни електрически регионални въздухоплавателни средства, въздухоплавателни средства, задвижвани с водород, и свръхефективни въздухоплавателни средства с малък и среден обсег на действие; поканата обхваща 14 теми, включващи 13 иновационни действия и едно координационно помощно действие; избрани са общо 244 участници в 24 различни държави;

13. приветства 20-те проекта за насочване на въздухоплаването към устойчиво бъдеще; отбелязва, че поканата за представяне на предложения е обединила широк кръг от публични и частни партньори, научноизследователски центрове и академични среди за намиране на ефективни решения, които могат да осигурят устойчиви въздухоплавателни средства и неутрално по отношение на климата бъдеще на въздухоплаването, подкрепено от бюджет от 654 милиона евро под формата на безвъзмездни средства от ЕС;

14. отбелязва, че щатното разписание на съвместното предприятие за 2022 г. е съдържало общо 44 щатни служители (срочно наети служители, договорно наети служители и командировани национални експерти), като в края на 2022 г. са били заети 40 длъжности; отбелязва, че двете позиции за командировани национални експерти не са били заети, тъй като в щатното разписание за 2023 г. са предвидени само 41 длъжности, без командировани национални експерти;

Системи за управление и контрол

15. отбелязва, че за разходите по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ са извършени последващи одити от Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията; отбелязва, че за разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнявания и окончателни плащания) съвместното предприятие е отчело представителен процент грешки от 1,6 % и процент остатъчни грешки от 0,4 % ([4]), както и че за програма „Хоризонт Европа“ все още не са извършени последващи одити, тъй като първите междинни плащания се очакват едва през 2024 г.;

16. отбелязва, че за да направи оценка на контрола на съвместното предприятие върху оперативните плащания, Палатата извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г., на ниво крайни бенефициенти ([5]); отбелязва, че в един случай Палатата установи и остойности сериозна грешка, произтичаща от завишени разходи за персонал, тъй като бенефициентът е декларирал разходите въз основа на планираните в бюджета разходи за персонал;

17. приветства факта, че в края на 2022 г. съвместното предприятие е разработило и приложило цялостен основан на риска подход към предварителните проверки в съответствие с насоките на Общия център за изпълнение на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията, като се имат предвид специфичните за съвместното предприятие рискови обстоятелства; отбелязва, че за целта съвместното предприятие е определило най-важните критерии за риск и въз основа на тях е разработило основан на риска подход за мониторинг; отбелязва, че този подход му е позволил да оцени нивото на риска за всеки проект и бенефициент по време на основните етапи от изпълнението на проектите, като например изготвяне на споразумението за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, изменение на това споразумение, докладване и плащане; отбелязва в тази връзка, че съвместното предприятие е изготвило и вътрешни насоки относно своя основан на риска подход, обучавало е и е насочвало служителите как да ги прилагат правилно и последователно;

18. отбелязва, че подробният анализ от Палатата на извадка от случаи на засилен мониторинг от съвместното предприятие разкри няколко слабости, които са ограничили ефективността и ефикасността на мониторинга; отбелязва, че след изтичането на определения краен срок обозначението за засилен мониторинг не е било подновено, нито премахнато, и че нивото на риска не е било преразгледано от служителя след изпълнението на контролните действия;

19. изразява съгласие с Палатата, че съвместното предприятие следва да следи за това всички действия за засилен мониторинг да са придружени от конкретни контролни действия, насочени към установените рискове, и да се проследяват в рамките на определения срок;

20. подчертава, както прави и Палатата, че в рамките на програма „Хоризонт Европа“ е още по-важно съвместното предприятие да прилага специфичен, основан на риска подход към управлението на безвъзмездна финансова помощ;

21. подчертава, че структурата на бенефициентите и/или проектите на съвместното предприятие се променя значително в рамките на програма „Хоризонт Европа“, като например увеличения брой малки и средни предприятия (МСП), нови участници и по-големи консорциуми, както и изискването да се използват само открити процедури за покани за представяне на предложения за дейности по „Хоризонт Европа“, и че в резултат на това рисковите фактори, установени в предишни програми, може вече да не са актуални и да се появят нови рискови фактори;

22. приветства факта, че през септември 2022 г. „Чисто въздухоплаване“ стана член основател на Алианса за въздухоплаване с нулеви емисии (AZEA), който обединява публични и частни заинтересовани страни от целия въздухоплавателен сектор в подкрепа на внедряването на задвижвани с водород и електрически въздухоплавателни средства;

23. отбелязва прехода на програма „Чисто небе 2“ към етапа на изпълнение и признава увеличеното работно натоварване през 2022 г. поради едновременното управление на няколко проекта на „Чисто небе 2“ успоредно със стартирането на програма „Чисто въздухоплаване“;

24. отбелязва едно независимо проучване, което разкрива прогнозна социално-икономическа полза за Европа от програма „Чисто небе 2“ в размер на 8,6 милиарда евро; освен това подчертава констатациите от проучването, че стратегическата програма за научни изследвания и иновации на програма „Чисто въздухоплаване“ е едновременно „издръжлива“ и „подходяща за целта“; посочва, че това би било приложимо дори при широк спектър от възможни икономически сценарии, потенциални развития и структурни промени в системата на въздухоплаването;

25. призовава за разширяване и стимулиране на интеграцията на веригите за създаване на стойност при научните изследвания и иновациите в областта на неутралното по отношение на климата въздухоплаване, включително академичните среди, научноизследователските организации, промишлеността и МСП, като се използват полезни взаимодействия с национални и европейски програми и едновременно с това се улеснява навлизането на свързани с отрасъла умения по цялата верига за създаване на стойност;

([4]) Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“, Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г., глава 4.1.1.

([5]) При плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

26. отбелязва, че „констатациите“ в специфичните годишни доклади на съвместните предприятия всъщност са „препоръки без конкретен срок“ на Палатата; отбелязва, че Сметната палата ежегодно проследява изпълнението във връзка с тези констатации, като оценява техния статут като „неприключени“ или „приключени“;

27. отбелязва, че от трите констатации на Палатата (една през 2020 г. и две през 2022 г.) две са приключени: отбелязва, че неприключената констатация се отнася до използването на срочно наети служители, което съвместното предприятие обосновава с ограниченията в щатното разписание на персонала и работното натоварване поради едновременното изпълнение на програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“.